

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa,

Adam Bodnar

XI.7036.12.2017.AKB

Pani
Anna Zalewska
Minister Edukacji Narodowej
al. J. Ch. Szucha 25
00-918 WARSZAWA

Z uwagą zapoznałem się z wyjaśnieniami udzielonymi w odpowiedzi na moje wystąpienie w sprawie zmiany przepisów dotyczących organizacji nauczania indywidualnego (pismo z dnia 18 lipca 2018 r., ozn.: DWKI-WSPE.4034.37.2018.AP). Pragnę zapewnić, że przytoczone regulacje prawne dotyczące kształcenia dzieci i uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi są mi znane i wielokrotnie były przeze mnie oraz pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich analizowane. W mojej ocenie niezwykle istotne jest zbadanie, w jaki sposób przyjęte przepisy są stosowane w praktyce oraz, czy rzeczywiście wspierają one prawidłowe wdrożenie edukacji włączającej, zgodnie z postanowieniami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169), a w szczególności art. 24 tej Konwencji. Takie było bowiem uzasadnienia wprowadzenia zmian. W związku z tym chciałbym poprosić o uzupełnienie przekazanych już przez Panią Minister informacji i doprecyzowanie stanowiska w niektórych kwestiach.

Z pisma Pani Minister wynika, że podjęte zostały działania mające na celu należyte przygotowanie dyrektorów oraz nauczycieli, a także pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych, do wdrożenia nowych regulacji, zwłaszcza dotyczących organizacji kształcenia w trybie indywidualnym. W związku z powyższym byłbym zobowiązany za wskazanie, ilu dyrektorów przedszkoli, szkół i placówek wzięło udział we wspomnianej w ww. piśmie konferencji „Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi a zmiany w prawie oświatowym”, która odbyła się 18 października 2017 r. oraz konferencjach organizowanych przez kuratorów oświaty, które miały się odbywać pod koniec 2017 r. – w porównaniu do całkowitej liczby dyrektorów i nauczycieli odpowiedzialnych za organizację kształcenia specjalnego.

Budujący jest wskazany przez Panią Minister fakt powołania w każdym kuratorium oświaty wizytatorów przeszkolonych w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych, którzy mają udzielać wsparcia dyrektorom szkół i placówek oświatowych oraz nauczycielom w realizacji edukacji włączającej. W świetle docierających do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich informacji oceniam to rozwiązanie jako słuszne i potrzebne, zwłaszcza, że takiego wsparcia do tej pory brakowało. Jednocześnie proszę o wskazanie, w jakich formach i w jakim wymiarze wizytatorzy realizowali działania informacyjno-szkoleniowe w celu zapewnienia prawidłowego wdrożenia nowoprzyjętych zasad organizacji nauki części uczniów. Byłbym także wdzięczny za udzielenie informacji o dotychczasowych efektach pracy wspomnianych wizytatorów, przede wszystkim zaś o rodzaju i charakterze problemów zgłaszanych im przez dyrektorów i nauczycieli oraz o sposobach ich rozwiązywania.

W zakresie mojego szczególnego zainteresowania pozostaje ponadto kwestia realizacji nowej formy wspierania uczniów wymagających zajęć w formie indywidualnej, tj. obejmowanych zindywidualizowaną ścieżką kształcenia. Będę wdzięczny za wskazanie, czy monitorowana jest praktyka prowadzenia zajęć w tej formule, co pozwoliłoby m.in. ocenić, czy elastyczne rozwiązanie, tj. pozostawienie wyłącznej decyzji dyrektora szkoły co do tygodniowego wymiaru godzin realizowanych indywidualnie lub w klasie, zapewnia proces kształcenia odpowiadający potrzebom i możliwościom danego ucznia. Chciałbym poprosić o powiadomienie, czy i jakiego rodzaju dane o tej formie wsparcia są gromadzone oraz czy zgłaszane były już ewentualne problemy związane z jej stosowaniem.

Dla rodziców uczniów kształcących się w trybie indywidualnym na terenie placówki rok szkolny 2017/2018 stanowił okres przejściowy, w którym ich dzieci mogły korzystać z nauczania indywidualnego na dotychczasowych zasadach. Niemniej w tym czasie rodzice z pewnością przygotowywali się również do zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży (Dz.U. z 2017 r., poz. 1616), co pozwala przypuszczać, że zgłaszali wiele problemów i wątpliwości z tą zmianą związanych. Jak już wcześniej podkreślałem, rodzice uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego stale podnoszą, że byli zaskoczeni zmianą przepisów, a właściwi dyrektorzy szkół nie informowali ich z odpowiednim wyprzedzeniem o konieczności zmiany miejsca nauczania ze szkoły na dom rodzinny. Rodzice nie otrzymywali też na bieżąco informacji o innych rozwiązaniach w zakresie wsparcia uczniów z niepełnosprawnościami, które pozwoliłyby im nadal pobierać naukę w szkołach. Proszę zatem o poinformowanie, czy takie sygnały zgłaszane były również do ww. wizytatorów lub kuratorów, jeśli tak, jakiego wsparcia kuratoria w takich przypadkach udzielały. W mojej ocenie skuteczne dotarcie do rodziców z odpowiednią informacją, w tym wyjaśnienie, jakie

formy kształcenia są aktualnie dostępne, jest niezbędnym warunkiem osiągnięcia stawianego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej celu zmian, tj. „włączenia każdego ucznia do grupy rówieśniczej”.

Biorąc pod uwagę, że wraz z otrzymaną od Pani Minister odpowiedzią nie otrzymałem danych statystycznych, o które zwracałem się w poprzednim piśmie (pismo z dnia 11 lipca 2018 r.), ponownie proszę o przekazanie informacji, ilu spośród uczniów, którzy do czasu wejścia wskazanego wyżej rozporządzenia w życie kształcili się w trybie indywidualnym na terenie szkoły, obecnie, zgodnie z wolą rodziców, kształcą się nadal w tym trybie w domu rodzinnym, a ilu zrezygnowało z nauczania indywidualnego na rzecz kształcenia włączającego w szkole. Jednocześnie będę wdzięczny za udostępnienie danych statystycznych, dotyczących liczby uczniów legitymujących się orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego, uczących się w poszczególnych typach szkół (ogólnodostępna, integracyjna, specjalna), z podziałem na kolejne etapy edukacji (przedszkolna, podstawowa, średnia).

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2017 r., poz. 958, tj.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi w sprawie zasygnalizowanych wyżej kwestii. Jednocześnie apeluję o zintensyfikowanie działań nakierowanych na upowszechnienie wiedzy, zwłaszcza wśród rodziców i opiekunów dzieci i młodzieży, o różnych formach kształcenia specjalnego.